ERASÕIDUKITE ÜHISKASUTUS

ERASÕIDUKITE ÜHISKASUTUS

Supported by
INTELLIGENT ENERGY EUROPE

AUTORID

Liyana Adjarova, Plovdivi Energiaagentuur
Ina Karova, Plovdivi Energiaagentuur
Ioanna Lepinioti, iMpronta di Massimo Infunti
Billy Carslaw, Birminghami Kaubanduskoja Grupp

TOIMETAJAD

Massimo Infunti
Domenico de Leonardis

TÄNAME

Soovime tänada hr Domenico de Leonardist, liikumise korraldamise eksperti, tema suure panuse eest käesoleva dokumendi ettevalmistamisel.

MoMa.BIZ website: http://moma.biz
Image source: www.eltis.org

KOOSTÖÖPARTNERID

TAUSTINFO 4. ERASÕIDUKITE ÜHISKASUTUS

Erasõiduki ühiskasutus tähendab seda, kui autoga sõidab korraga mitu inimest (allikas: ingliskeelne Wikipedia – Carpool, 01.09.2012).

Erasõiduki ühiskasutusel on mitmeid eeliseid, sealhulgas:
- säästab raha, sest autoga sõitmise kulud jagatakse reisijate vahel;
- väheneb parkimiskohtade vajadus äri- ja tootmisalal;
- väheneb autojuhtide liikluspinge;
- tööle ja koju saab kiiremini, sest mõningatel juhtudel (nt Hispaanias) on erasõiduki ühiskasutajate jaoks eraldi sõidurida;
- võimalus sotsialiseeruda;
- vähem reostust ja CO_2-heitmeid;
- vähem liiklusummikuid;
- väiksem energiakulu.

Olenemata äri- ja tootmisala suurustest, on erasõidukite ühiskasutus reeglina hea liikuvuslahendus, mis väärib juurutamist iseäranis juhul, kui muud transpordiliigid (nt ühistransport, jalgrattaliiklus jms) ei ole kättesaadavad või kui neid ei saa kasutada või kui parkimispinda napib. Sellest hoolimata on erasõidukite ühiskasutus tõhusam äri- ja tootmisaladel, kus on kindel tööaeg.

Erasõidukite ühiskasutuse taustinfo kast sisaldab loetelu liikuvus-meetmetest, mida tuleb kaaluda seoses erasõidukite ühiskasutuse

korralduse ja edendamisega. Eesmärk on innustada ning aidata äri- ja tootmisaladel ning üksikutel ettevõtetel planeerida ja rakendada erasõidukite ühiskasutust oma töötajate puhul. Iga liikuvusmeede sisaldab peamiste edutegurite loetelu ja juhib tähelepanu võimalikele tõketele meetme kasutama võtmisel. Taustinfo kast sisaldab ka loetelu kasulikest ressurssidest ja veebipõhistest abivahenditest, millest võib olla tuge erasõidukite ühiskasutuse juurutamisel.

Äri- ja tootmisalal erasõidukite ühiskasutuse lahenduse rakendamisel:
- tutvuge erinevate meetmetega;
- valige kohalikele oludele sobivaimad;
- pidage nõu kohaliku/piirkondliku omavalitsusüksuse või riigiasutusega, sest nad võivad pakkuda tuge;
- võtke meetmeid ja reklaamige neid.

4.1 ERASÕIDUKITE ÜHISKASUTAJATE LEIDMINE

Meetme kirjeldus. Äri- ja tootmisala pakub töötajatele veebiplatvormi, teadetetahvlit, kasutajate leidmise teenust vms.

Ühiskasutajate leidmise teenus on tähtis meede, mille abil võimaldada ja soodustada erasõidukite ühiskasutust töötajate seas. Erasõidukite ühiskasutajate leidmiseks on mitmeid viise, mille võib jagada kolme põhikategooriasse.

1. Mitteametlik teenus, mille puhul töötajad moodustavad ühiskasutajate rühmad ise. See võib toimuda teadetetahvli abil, kus töötajad saavad avaldada teavet selle kohta, kas nad pakuvad küüti või soovivad küüti. Tahvlil võib olla ka kaart, kuhu on märgitud kohad, kust töötajad tulevad, et anda teavet selle kohta, kas konkreetse lähte- või puhul on võimalik korraldada erasõiduki ühiskasutust.
2. Veebipõhine teenus. On palju veebiplatvorme, kus reisijad saavad leppida kokku ühises sõitmises. Äri- ja tootmisala ettevõtted võivad ühineda mõne sellise platvormiga ning kutsuda töötajaid üles seda kasutama, kui nad soovivad autot teistega jagada. Lahendus eeldab, et töötajatel on juurdepääs internetile. Tähelepanu tuleb pöörata ka asjaolule, et need platvormid on avatud kõigile ega piirdu pelgalt äri- ja tootmisala ettevõtete töötajatega.
3. Sisemine IT-süsteem, mis viib kokku sama tööaja ja sihtkohaga töötajad ning mida töötajad saavad kasutada selleks, et moodustada erasõiduki ühiskasutajate rühmi.

Erasõidukite ühiskasutuse kavaga peaks kaasnema ka garanteeritud kojusõiduteenus (nt taksosõit), mida töötajad saavad hädaolukorras kasutada.

Peamised edutegurid

- Töötajate transpordivajaduste põhjalik tundmine ning erasõidukite ühiskasutuse kui kasuliku ja eduka transpordiliigi võimaluste hindamine.
- Vajadus investeeringute järele on väike.
- Garanteeritud kojusõit.
- Piiratud parkimisvõimalused.
- Reklaamikampaania ja teadlikkuse tõstmine.

Võimalikud takistused

- Paindlik tööaeg.
- Ebapiisavad kattuvused – töötajad ei kasuta sama marsruuti.
- Naabrite kogumite vähesus.
- Parkimisvõimalused endast probleemi ei kujuta.
- Inimesed ei taha sotsialiseeruda ja koos sõita.
- Juhid või kaasreisijad peavad töökoha ja kodukoha vahet liikudes tegema lisapeatusi.
- Kojusõit ei ole garanteeritud.

Hea praktika:

- Mitmes Euroopa riigis saavad ettevõtted liituda erasõidukite ühiskasutuse algatusega. Need keskused osutavad ühiskasutajate leidmise teenuseid ja levitavad ka ettevõtetele mõeldud reklaammaterjale. Brüsselis (Belgia) õnnestus ühel sellisel keskusel vähendada ühe reisijaga autode arvu aastaga 5% tänu sellele, et algatusega liitus 90 ettevõtet.[1]
- Ühendkuningriigis esindab Stockley Park Consortium Ltd 32 ettevõtet ühes Londoni lähistel asuvas tööstuspargis. Ta koostas erasõidukite ühiskasutuse andmebaasi, mis on töötajatele kättesaadav interneti teel. Üksikisikud saavad sisestada oma andmed ja soovid ning leida sobivad vasted.[1]
- Wycombe DC (Ühendkuningriik) koostab erasõidukite ühiskasutuse lingi koostöös teiste piirkonna suuremate tööandjatega (sh haigekassa ja ülikooliga) Bucks Carshare'i (veebipõhine erasõidukite ühiskasutuse platvorm) kaudu. See laiendab ühiskasutajate ringi.[3]
- Asti tööstusalal on juurutatud teistsugune erasõidukite ühiskasutuse lahendus, mis kannab nime Jungo. Ühiskasutusest huvitatud töötajad ei pea tegema erilisi ettevalmistusi, ent nad saavad kasutada ära liiklust nagu hääletamise puhul. Jungo on aga hääletamisest ohutum, sest kasutajad peavad end andmebaasis registreerima.[2]

4.2 PARKIMINE ERASÕIDUKITE ÜHISKASUTAJATE JAOKS

Meetme kirjeldus. Äri- ja tootmisala garanteerib parkimise erasõidukite ühiskasutajate jaoks.

Töötajate jaoks, kellele meeldib autoga tööl käia või kes on sunnitud autoga tööl käima, on kõige olulisem tegur parkimiskoha olemasolu. Seepärast eelistatakse äri- ja tootmisala parkimiskohtade eraldamisel töötajaid, kes käivad ühe erasõidukiga mitmekesi tööl.

Peamised edutegurid

- Parkimisala tõhus juhtimine.
- Parkimisruumi puudus.
- Määratud parkimiskohad äri- ja tootmisala põhikohtades.
- Parkimistasude alandamine või kaotamine.
- Veendumine, et töötajad tõepoolest kasutavad erasõidukit ühiselt.

Võimalikud takistused

- Napib parkimiskohti.
- Parkimise juhtimine tekitab töötajate seas vaidlusi ja lahkarvamusi.

Hea praktika

- Schipholi lennujaamas (Amsterdam) ja SABENA lennujaamas (Brüssel) saavad transpordi koordineerimiskeskuse liikmeks olevate ettevõtete töötajad broneerida ühiskasutuses sõiduki jaoks parkimiskohta. Nad

saavad märgi, mis tuleb panna armatuurlauale.[1]

- Tööstuspargis Parque Industrial del Bierzo (Ponferrada, Hispaania) on ühiskasutuses erasõidukite jaoks reserveeritud parkimiskohad. Ponferrada liikuvuskeskuses tuleb täita taotlusvorm, et saada ühiskasutuses oleva sõiduki parkimiskaart. Selleks, et vältida broneeritud parkimiskoha kasutamist muude autode poolt, viidi kohaliku politsei abiga läbi algne toetuskampaania.[2]
- Bristoli Ülikoolis (Ühendkuningriik) peavad erasõidukite ühiskasutajad jagama sõidukit vähemalt kolmel päeval nädalas, et saada õigus isiklikule garanteeritud parkimiskohale.[4]

4.3 ERASÕIDUKITE ÜHISKASUTUSE STIMULEERIMINE

Meetme kirjeldus. Äri- ja tootmisala pakub erasõidukite ühiskasutajatele rahalisi ning mitterahalisi stiimuleid.

Võimalik, et töötajad ei ole alguses erasõidukite ühiskasutusest vaimustatud. Seepärast on vähemasti esimestel kuudel vaja pakkuda koos lahendusega lisastiimuleid. See toetab lahendust ja motiveerib töötajaid seda järele proovima. Sageli ei ole stiimulid kuigi kulukad (nt võimalus muuta tööaega või vahetust, et erasõiduki ühiskasutus oleks võimalik, pakkuda erasõiduki ühiskasutajatele tasuta kohvi/ajalehte vms, garanteerida parkimiskoht, erasõiduki ühiskasutajatele väiksem parkimistasu äri- ja tootmisalal jne).

Peamised edutegurid

- Hea erasõidukite ühiskasutuse koordineerimise ja juhtimise süsteem.
- Tööaja või vahetuse muutmise kaalumine.
- Pakutavate stiimulite hoolikas kaalumine.
- Kontrollimine, kas töötajad ka päriselt erasõidukit ühiselt kasutavad.
- Reklaamikampaania.
- Garanteeritud kojusõit.

Võimalikud takistused

- Stiimulid ei paku töötajatele huvi.
- Võimatu muuta tööaega/vahetust.
- Töötajad ei taha koos sõita.

- Kojusõit ei ole garanteeritud.

Hea praktika

- Boots of Nottingham (Ühendkuningriik) jagas alguses 5-naelaseid kinkekaarte töötajatele, kes kinnitasid, et nad jagavad kellegagi autot tööle ja koju sõitmiseks. Hiljem jagasid nad pileteid, mis osalesid jalgratta loosimises.[3]
- Derrifordi haigla, Plymouth (Ühendkuningriik): 7% Derrifordi haigla 4500st töötajast kasutavad erasõidukeid ühiselt iga päev – lahendus on nii edukas paljuski seepärast, et see algatus langes kokku töötajate autoparkla tasuliseks muutmisega.[3]

KASULIKUD MATERJALID JA ABIVAHENDID

ELTIS http://www.eltis.org/
Eltis toetab Euroopa linnapiirkondade liikuvusalase teabe, teadmiste ja kogemuste vahetust. Saidil on rubriik Case Studies (juhtumiuuringud), kus tutvustatakse säästva liikuvuse (sh erasõidukite ühiskasutuse) edukaid näiteid.

ABIVAHEND http://www.mobilitymanagement.be/english/measures/meas5.htm
Tegu on otsingumootoriga, mis aitab ettevõtetel koostada oma liikuvuskava ja tõhusalt edendada ühistranspordi kasutust, ettevõtte ühise transpordi kasutust, erasõidukite ühiskasutust, jalgsi liikumist ja rattaga liikumist kodu ja töökoha vahet.
Abivahend on kättesaadav viies keeles: inglise, saksa, itaalia, prantsuse ja hollandi.

ERASÕIDUKITE ÜHISKASUTUSTE STIMULEERIMISE PROGRAMMID
http://www.bestworkplaces.org/pdf/carpool_June07.pdf
Ameerika Ühendriikide Keskkonnakaitse Agentuuri õhu- ja kiirguskaitsebüroo koostatud juhend erasõidukite ühiskasutuste korraldamiseks ja edendamiseks.

ÜHENDKUNINGRIIGI TRANSPORDIMINISTEERIUM
http://webarchive.nationalarchives.gov.uk/20110130183933/http://www.dft.gov.uk/pgr/sustainable/cars/
Erasõidukite ühiskasutust ja ühisauto kasutamist propageerivate dokumentide kogum.
Märkus. Materjalides nimetatakse erasõidukite ühiskasutust (*carpooling*) ühisauto kasutamiseks (*car sharing*), samas kui ühisauto kasutamist (*car sharing*) nimetatakse autoklubideks (*car clubs*).

ERASÕIDUKITE ÜHISKASUTUSE TEENUSED/PLATVORMID
On palju veebipõhiseid erasõidukite ühiskasutuse platvorme, mis võimaldavad ühiskasutajate meeskondade moodustamist ning mida äri- ja tootmisala ettevõtted saavad kasutada erasõidukite ühiskasutuse edendamiseks töötajate seas. Altpoolt leiate olemasolevate teenuste loetelu:

- **BlaBlaCar** http://www.blablacar.com/
  BlaBlaCar on usaldusväärne keskkond, mis viib kokku juhid reisijatega, kes vajavad küüti. Kättesaadav inglise keeles. **Märkus.** Saidil nimetatakse erasõidukite ühiskasutust (*carpooling*) ühisauto kasutamiseks (*car sharing*).

- **RoadSharing** http://www.roadsharing.com/
  RoadSharing on kohtumispaik küüdi pakkujatele ja soovijatele.

- **Jungo** http://www.jungo.it/
  Itaalia erasõidukite ühiskasutuse teenus, mis kasutab ära liiklusvoogu, toetab eelneva kokkuleppeta spontaanset "nõudmiseni" sisenemist nagu hääletamise puhul.

- **carpooling.com** http://www.carpooling.com/
  Erasõidukite ühiskasutusplatvorm ühiseks sõiduks Euroopas. Kasutajad saavad pakkuda või otsida vabu kohti valitud marsruudil.
  Märkus: Ühendkuningriigi saidil nimetatakse erasõidukite ühiskasutust (*carpooling*) ühisauto kasutamiseks (*car sharing*).

KASUTATUD KIRJANDUS

[1] TOOLBOX for Mobility Management in Companies
http://www.mobilitymanagement.be/english/index.htm

[2] Äri- ja tootmisalade liikuvuskorraldus (MoMa.BIZ) - http://moma.biz

[3] Ühendkuningriigi transpordiministeerium, "A travel plan resource pack for employers" (Tööandjatele mõeldud sõidukava koostamise abimaterjalide kogum) (2006)

[4] Ühendkuningriigi transpordiministeerium, "Making Travel Plans Work: lessons from UK case studies" (Kuidas sõiduplaanid toimima panna: õppetunnid Ühendkuningriigi juhtumiuuringutest) (2002)

SOLUTIONS FOR SUSTAINABLE MOBILITY

boxed

MoMa.BIZ

Supported by
INTELLIGENT ENERGY EUROPE

The sole responsibility for the content of this publication lies with the authors. It does not necessarily reflect the opinion of the European Union. Neither the EACI nor the European Commission are responsible for any use that may be made of the information contained therein.